

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Idem probatur exemplo amentium,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Evangelii non pervenit, infidelitatem negativam, seu ignorantiam invincibilem mysteriorum fidei: At nisi istis hominibus neget Deus auxilia sufficientia ad credendum, infideles negativi non erunt, sed culpabiliter mysteria supernaturalia ignorabunt, quia poterunt credere, & ad id tenebuntur, & consequenter in non credendo peccabunt: Ergo illis negat Deus auxilia ad salutem sufficientia.

177 Confirmatur: Ad credendum duo sunt necessaria, sufficiens scilicet propositio veritatum divinarum & supernaturalium, & submissio (seu pia motio voluntatis ad earum assensum): Sed non datur omnibus hominibus duplex hæc gratia: Ergo nec auxilia ad credendum sufficientia omnibus conferuntur. Major patet, Minor probatur. Propositio veritatum supernaturalium fieri potest tantum, vel viâ ordinariâ, dum mittuntur prædicatores & ministri Ecclesiæ, vel extraordinariâ, dum immediatè per Angelos, vel per seipsum Deus homines instruit, sicut olim docebat Prophetas per internas revelationes & visiones: Sed miracula rara sunt, nec omnibus communiter exhibentur, ut patet: constat etiam prædicatores non omnibus & singulis hominibus missos fuisse, nec mitti: Ergo non omnibus auxilium sufficiens ad cognoscenda mysteria fidei datur. Multo minus illud quod requiritur ex parte voluntatis ad illis assentiendum: nam sæpe asserit D. Augustinus ex his quibus prædicatur Evangelium, alios quidem in-
 tus à Deo doceri, illorum voluntatem tangi, & cor eorum aperiri, ut dicitur Actuum 16. de Lidia quadam purpuraria; alios autem non tangi, nec aperiri cor eorum ad assentiendum veritatibus propositis: Multi (inquit) audiunt verbum veritatis, sed alii credunt, alii contradicunt. Volunt ergo isti credere, nolunt autem illi: Quis hoc ignoret? quis hoc neget? sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, discernendum est utriusque quid veniat de misericordia eius, quid de iudicio.

De prædest. sanct. cap. 6.

Hanc rationem tangit Epistola Synodalis Episcoporum Affricanorum in Sardinia exulum, his verbis: De gratia non dignè sentit quisquis eam putat omnibus hominibus dari, cum non solum non omnium sit fides, sed adhuc gentes nonnullæ reperiuntur ad quas fidei prædicatio non pervenit: beatus autem Apostolus dicit, quomodo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante? Non itaque gratia omnibus datur, quandoquidem ipsius gratia participes esse non possunt qui fideles non sunt, nec possunt credere ad quos invenitur ipse fidei auditus minime pervenisse. Similia habet Prosper ad caput 16. responsionis ad capitula Gallorum, sent. 4. ubi ait: Scimus quidem in omnes fines terræ Evangelium destinatum, sed non putamus jam omnibus terræ finibus prædicatum; nec possumus dicere, quòd ibi sit gratia vocatio, ubi matris Ecclesiæ adhuc nulla est regeneratio.

Huic argumento quod in hac materia potissimum est, respondent Adversarii, quòd licet infidelibus negativis non dentur auxilia proxima sufficientia ad credendum, & ideo in non credendo non peccent; dantur tamen illis auxilia sufficientia remota, quibus si bene utantur, infallibiliter Deus etiam ulteriora ad credendum necessaria donabit: ex quo solum sequitur, aliquibus reprobis negari auxilia sufficientia proxima ad consecutionem salutis, non autem sufficientia remota.

Sed contra primò: Habenti auxilium sufficienti remotum ad aliquem actum, est carere proximo, imputatur ad culpam omisso actus: Ergo si hominibus ad quorum aures Evangelii prædicatio non pervenit, dentur auxilia sufficientia remota ad credendum, est negentur proxima, imputabitur eis ad culpam non credere, & consequenter infideles negativè non erunt, sed privativè & contrariè. Consequenter patet, Antecedens autem docent plures Theologi, quos refert & sequitur Ledelma, qu. univ. de auxiliis art. 16. conclusione 3. eâ ductus ratione: quia nempe habentes auxilium remotum, habent in sua libera potestate proximum, ac proinde etiam ipsum actum, & consequenter liberè & imputabiliter illum omittunt.

Secundò impugnatur hæc responsio. Primus actus in ordine supernaturali est actus fidei. Ergo primum auxilium sufficienti ordinis supernaturalis, est auxilium sufficiens ad credendum, & consequenter carentes hoc auxilio, carent omni auxilio supernaturali, ac proinde etiam sufficienti remoto ad salutem. Omnes consequentia sunt notæ: Antecedens autem probatur ex Tridentino sess. 6. cap. 8. ubi explicans verba Pauli ad Romanos 3. & 5. asserentis homines justificari ex fide, ait: *Intelligenda esse in sensu quem perpetuus Ecclesiæ Catholica consensus tenuit & expressit, ut scilicet per fidem id est justificationem dicamur, quia fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis.* At primus actus supernaturalis, est primum justificationis initium, quandoquidem omnis actus supernaturalis aliquâ ratione ad justificationem disponit: Ergo primus actus supernaturalis est actus fidei.

Idem probatur ex Augustino Epistola 107. ubi dicit: *Restat igitur ut ipsam fidem unde omnia iustitia sumit initium, non humano tribuamus arbitrio, sed gratuitum donum Dei esse fateamur.* Et de prædest. Sanctorum cap. 2. sic habet: *Fides unde pietatis exordium sumitur, donum Dei esse monstratur.* Idem docet cap. 3. & 7. & alibi passim. Et quibus sic ostendo Antecedens. Solum primum actus supernaturalis potest esse id unde omnia nostra iustitia sumit initium: Sed actus fidei est id unde omnis nostra iustitia initiat: Ergo est primus actus in ordine supernaturali, & consequenter primum auxilium sufficienti ordinis supernaturalis, est primum auxilium sufficienti ad credendum.

§. V.

Idem probatur exemplo amentium.

EX amentibus etiam desumi potest argumentum non leve, ad probandum Deum interdum in pœnam peccatorum præcedentium denegare reprobis auxilia ad salutem sufficientia. Non magis enim demeretur peccatû quòd homo naturalis rationis usu privetur, quàm quòd negentur ei auxilia ad salutem sufficientia, nec magis hæc debentur homini rationis compositi, quàm homini existentem debeat expeditio usus rationis naturalis, imò multò minus: At Deus potest hominem existentem privare expeditioe & usu rationis naturalis, & de facto interdum hoc facit in pœnam præcedentium peccatorum.

peccatorum, ut constat in Nabuchodonozor: A
Ergo a fortiori poterit hominem rationis natu-
ralis compotem, privare usu supernaturalis ra-
tionalis, & gratiâ sufficienti ad salutem, & ali-
quando de facto privat in pœnam peccatorum
precedentium.

Respondet esse disparitatem, consistentem
in eo quod expeditio usus rationis homini non
debetur titulo connaturalitatis, auxilium tamen
sufficiens est illi debitum, ratione obligationis
quâ tenetur inexcusabiliter præcepta legis su-
pernaturalis adimplere: hæc enim obligatio sta-
re non potest sine potentia adimplendi præcep-
ta supernaturalia, sicut nec talis potentia reperi-
tur absque auxilio supernaturali, saltem sufficienti.

Sed contra: In fideles negativi ad nullius præ-
cepti supernaturalis observantiam sunt inexcusa-
biliter obligati: Ergo in illis saltem, ex obliga-
tione inexcusabili legis supernaturalis, probari
potest præsentia gratiæ supernaturalis ad salu-
tem sufficientis. Consequentia patet. Antece-
dens probatur dupliciter. Primò à priori: Non
enim stat obligatio legis siue naturalis siue su-
pernaturalis, absque promulgatione, ut ostendi-
tur in Tractatu de legibus: At in fideibus negati-
vis lex supernaturalis promulgata non est: Er-
go ad legis supernaturalis observantiam non
tenentur saltem inexcusabiliter.

Secundò probatur inductione. In primis C
non ad credendum non obligantur, alias pecca-
rent non credendo, & infideles negativi non
essent, cum in hoc consistat negativa infidelitas,
prout à privativa aut contraria distinguitur.
Unde ait Augustinus Epist. 105. *Ipsa ignorantia
in eo qui intelligere noluerunt, sine dubitatione pecca-
tum est, in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati.* I-
dem docet D. Thomas 2. 2. quæst. 10. art. 1. his
verbis: *Infidelitas purè negativa non est peccatum,
sed pœna peccati, quia talis ignorantia divinorum ex
peccato primi parentis consecuta est.* Item infideles
negativi non obligantur inexcusabiliter ad dili-
gendum Deum dilectione supernaturali, neque
ad sperandum in ipso prout est auctor superna-
turalis, cum tam amor quam spes Dei auctoris
supernaturalis, ejus cognitionem supponant,
quâ infideles negativi non gaudent: Ergo ad
nullius præcepti supernaturalis observantiam
inexcusabiliter sunt obligati. Patet Consequen-
tia nam vel non datur aliud supernaturale præ-
ceptum legis divinæ supernaturalis, vel cujusvis
supernaturalis præcepti obligatio, spei & chari-
tatis obligationem supponit. Obligatio autem
legis supernaturalis positivæ, v. g. susceptionis
sacramentorum, non habet locum in infidelibus
negativis, ut patet: Ergo nullius supernaturalis
præcepti obligatione inexcusabiliter tenentur.

S. VI.

In peccatoribus excæcatis & induratis eadem ve-
ritas declaratur.

Eum peccatoribus excæcatis ac induratis
lubrahære interdum in pœnam præceden-
tium peccatorum omnia auxilia supernatura-
lia, & sui desertores ita deserere, ut omni tam
sufficiens quam efficaci gratiâ, saltem per aliquod
tempus & spatium vitæ, priventur, docent plu-
res graves Scriptores & insignes Theologi, inter
quos sunt duo illustrissimi Cardinales: Cajeta-
nus scilicet in quæst. Jentaculi 3. & Bellarmi-
nus in 11.

Tom. II.

nus libro 2. de gratia & lib. arbit. cap. 6 ubi illam
variis Scripturæ & Patrum testimoniis firmat.

In primis adducit illud Eccl. 7. *Considera opera* 187
Dei, quod nemo potest corrigere, quem ille desepit.
Certe (inquit Bellarminus) qui hoc dixit, pro com-
perto videtur habere, aliquos à Deo interdum ita de-
spici ac deseri, ut converti nequeant. Unde Isidorus
libro 2. de summo Bono cap. 15. *Nonnulli ita de-
spiciuntur à Deo, ut deplorare mala sua non possint,
etiam si velint.* Et Augustinus serm. de verbis Do-
mini, loquens de peccatore obdurato, ait: *Cum
vult non potest, quia quando potuit non voluit: ideo per
malum velle, perdidit bonum posse.*

Favet etiam Gregorius Magnus 11. Moral. 188
cap. 5. ubi docet interdum Deum ita derelin-
quere hominem, propter ejus culpam, ut licet
vox sonet exterius, interius tamen non tangat-
ur. *Hinc est enim (inquit) quod Cain & divinâ vo-
ce admoneri potuit, & mutari non potuit; quia exi-
gente culpâ malitia, jam intus Deus cor reliquerat,
cui foris ad testimonium verba faciebat.* Item D.
Thomas 3. cont. Gen. cap. 62. asserit peccato-
res interdum privari in pœnam peccati, non so-
lum in infusione gratiæ, sed etiam exteriori custodiâ, per
quam occasiones peccandi homini ex divina providen-
tia tolluntur, & provocantia ad peccatum compri-
muntur: Ergo ex Scriptura & SS. Patribus, Deus
peccatores excæcatis & induratos, in pœnam
delictorum precedentium, interdum omni au-
xilio gratiæ, etiam sufficientis, privat, saltem per
aliquod tempus.

Ratio etiam quam ibidem insinuat Bellarmi- 189
nus, id suadet. Nam gratia sufficiens, ut docent
Recentiores, in quibusdam sanctis cogitationi-
bus intellectus & piis affectionibus voluntatis
consistit, vel, ut volunt Thomistæ, in motione
quadam seu qualitate supernaturali, ad actus il-
los potentias animæ applicante: Sed manife-
stum est, & ipsâ experientiâ constat, quod multi
peccatores excæcati & obdurati, quando pec-
cant & transgrediuntur præcepta, non semper
sentiunt, nec habent bonas illas cogitationes in
mente, & piis illos affectus in corde, nec con-
scientiæ moribus ac stimulis semper excitantur;
imò potius in peccato sibi complacent, &
vulneribus suis, quæ intensissimè diligunt, sæ-
pissimè gloriantur: Ergo tunc gratiâ sufficien-
ti carent.

Ridicula autem & perabsurda est quorundâ 190
Recentiorum responsio, qui ut ab hoc argu-
mento sese expediant, eò confugiunt ut dicant,
hujusmodi peccatores non carere quidem istis
cogitationibus cœlitus immisissis, nec istis bonis
desideriis, in quibus gratiam sufficientem lo-
cant, sed ad illa non advertere, nec ea percipere:
unde dicunt dari interdum in homine cogita-
tiones de quibus non cogitatur.

Hanc absurditatem & inane commentum so- 191
lidè refellit Bellarminus, ubi supra, his verbis.
*Dicunt aliqui deum quidem perpetuò pulsare ad ostium
cordis, & peccatores vocare, sed eos aliis rebus intentos
non percipere vocationem Dei. Sed hac responsio cum
ipso experimento apertissimè pugnat, nam cum vocatio,
pulsus, tractus, excitatio illa Dei, sit actio nostra,
quamvis non libera, nimirum bona cogitatio, bonumq;
desiderium, repente ac divinitus immissum: quomodo
potest fieri ut non sentiat à nobis, si sit non solum in
nobis, sed etiam à nobis?*

Præterea, quamvis daretur quod quilibet pec- 192
cator, quotiescumq; peccat, has piis cogitatio-
nes haberet in mente, ad quas non adverteret,